

EVALUATING 10TH GRADE ENGLISH

LANGUAGE CURRICULUM USING

STUFFLEBEAM'S (CIPP) CONTEXT, INPUT,

PROCESS, PRODUCT MODEL

10. Sınıf Ortaöğretim İngilizce Öğretim Programının

Stufflebeam (CIPP) Bağlam, Girdi, Süreç ve Ürün Modeline Göre

Değerlendirilmesi

Ayhan İNCİRCİ¹ & Ramazan Şükrü PARMAKSIZ²

Abstract

The aim of this study is to evaluate the Context, Input, Process, Product dimensions of 10th grade English Teaching Curriculum using Stufflebeam's CIPP model. Furthermore, it is aimed to explore whether the answers change based on the gender of the participants. With this aim, teachers' who apply the program and students' who are educated based on the program views are referred. The teacher and student five-point likert questionnaires of which reliability and validity are provided by Karakaş were applied as the data collection tool. The study took place in the northern-west part of Turkey. The questionnaires were applied to 26 English teachers and 227 students. According to the data obtained teachers and students are not satisfied with the context, input, process and product dimensions of the 10th grade English Curriculum. The view of students does not have meaningful difference based on the gender. As for that when teachers' view is examined, it is detected that male teachers think more positively only about the dimension of Input of the Curriculum.

Keywords: *Curriculum evaluation, English Curriculum, Stufflebeam CIPP Model.*

Özet

Araştırmanın amacı 10. sınıf ortaöğretim İngilizce Programının Stufflebeam (CIPP) modeli kullanarak bağlam, girdi, süreç, ürün boyutlarının değerlendirmek ve her boyutun cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediğini araştırmaktır. Bu amaç doğrultusunda programı uygulayan öğretmenlerin ve bu program doğrultusunda eğitim alan öğrencilerin görüşlerine başvurulmuştur. Veri toplama aracı olarak Karakaş tarafından güvenilirliği ve geçerliliği sağlanmış beşli likert tipi öğretmen ve öğrenci anketleri uygulanmıştır. Araştırma Türkiye'nin kuzeybatısında gerçekleştirilmiştir. Ölçekler dört farklı ortaöğretim kurumunda bulunan 26 İngilizce öğretmenine ve 227 öğrenciye uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlara göre öğretmen ve öğrencilerin 10. Sınıf İngilizce Öğretim Programının bağlam, girdi, süreç ve ürün boyutlarından memnun olmadıkları söylenebilir. Bu görüş öğrencilerin cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Öğretmen görüşleri incelendiğinde ise yalnızca girdi boyutuna ilişkin görüşlerde erkek öğretmenlerin daha olumlu düşündükleri tespit edilmiştir.

¹ MEB, İngilizce Öğretmeni, e-posta: ayhanincirci@gmail.com

² Yrd. Doç. Dr., Bülent Ecevit Üniversitesi, e-posta: rsparmaksiz@gmail.com

Anahtar Kelimeler: Program değerlendirme, İngilizce Öğretim Programı, Stufflebeam CIPP Modeli.

1. GİRİŞ

Küreselleşen dünyada artık sınırlar ortadan kalkmaktadır. Sınırların kalkmasıyla bireyler farklı kültürlerden ve farklı dillerden bireylerle belirli amaçlar doğrultusunda iletişime geçmektedir. Bu iletişimi sağlamak için tüm dünya tarafından kabul edilmiş dil olan İngilizce kullanılmaktadır. Yirmi birinci yüzyılda ülkelerin her açıdan ayakta kalabilmesi, çağdaşlarını yakalayabilmesi ve ilerleyebilmesi için gelişen bilim ve teknolojiye ayak uydurması gerekmektedir (Parmaksız, 2010). Son yıllarda, bilim ve teknolojiye hızlı gelişmelerin olması, kitle iletişim araçlarının yaygınlaşması, dış turizmin önem kazanması, kültürel ve ticari ilişkilerin artması, uluslararası ilişkileri giderek yoğunlaştırmış ve dünya ulusları arasında bu ilişkilerin kurulması ve iletişimin sağlanmasında başka ülkelerin dillerini öğrenme bir gereksinim olarak ortaya çıkmıştır (Demirel, 2014). Ülkemizde bu dili kullanma becerisini öğrencilere kazandırabilmek için çalışmalar yapılmaktadır. Günümüzde yabancı dil eğitimi ilkökul ikinci sınıfa hatta isteğe bağlı olarak okul öncesi eğitime kadar inmiştir.

Toplumun ihtiyaç ve gereksinimlerine göre yetiştirilecek olan insan özelliklerinin belirleyicisi ise uzmanlar tarafından hazırlanan ve eğitim kurumlarında uygulanan eğitim programlarıdır (Çeliker, 2015). Bu görüşü Yüksel (2010) eğitim kurumlarının en önemli görevlerinden birinin nitelikli birey yetiştirmek için programlar hazırlayıp bunları sürekli güncellemek olduğunu belirterek desteklemiştir. Varış (1994) ise düzenlenmiş programın, uygulamada, araştırma ve sonuçlarına göre sürekli olarak geliştirilmesi süreci olarak belirtmektedir (Aktaran; Selvi, 2009). Mevcut programların, program geliştirme yaklaşım ve modellerinin incelenmesi, değerlendirilmesi ve geliştirilmesi gerekmektedir. Bilim ve teknolojiye yenilikler, iletişim fırsatlarının çeşitliliği, küresel eğitim yaklaşımlarının benimsenmesi, eğitim-öğretim programlarını da etkilemektedir (Erköse, 2007). Milli Eğitim Bakanlığı zaman zaman eğitim programlarının çağın gereklerine uyum sağlamak ve ihtiyaca en hızlı şekilde cevap vermek için güncellemeler yapmaktadır. 2015-2016 eğitim öğretim yılında 9. sınıftan başlayarak ortaöğretim İngilizce Dersinde kademeli olarak yeni öğretim programına geçilmesi planlanmaktadır. Yeni öğretim programının başarılı bir şekilde uygulanmasında İngilizce öğretmenlerinin rolü en önemlisi olduğu ve onların desteği olmadan, hiçbir öğretim metodunun, materyalin ya da girişimin üretken ve kalıcı bir öğrenme olarak sonuçlanamayacağı belirtilmektedir (MEB, 2014).

Eğitim, uygulamalı bir bilim alanıdır. Bu nedenle eğitim problemlerine masa başında ve kâğıt üzerinde değil, problemin kaynağında, okulda ya da eğitim sisteminin bütününde çözüm aramak gerekir (Demirel, 2013). Bu amaçla yapılan çalışmalarda programdan birinci derecede etkilenenler yani öğrenci ve öğretmen görüşleri önem taşımaktadır. Eğitimde değerlendirme, öğrencilerin eksikliklerini belirleme, amaçlara ne oranda ulaştıklarını tespit etme, uygulanan yöntemin etkinliğini anlama, uygulanan programın ne oranda etkili ve verimli olduğunu belirleme, yeni bir programın geliştirilmesine yönelik etkileri belirleme ve okul uygulamalarını topluma gösterme vb. gibi çeşitli amaçlarla yapılır (Özdemir, 2009). Bir başka tanıma göre ise program değerlendirme, bir programın amaçlarının, tasarımının, sürecin ve çıktılarının değeri hakkındaki betimsel ve yargılayıcı bilginin sistemli bir şekilde toplanması, çözümlenmesi ve rapor edilmesidir (Çeliker, 2015). Kapsamlı ve sağlıklı veriler elde etmek amacıyla değerlendirmede programın mümkün olan her bölümü araştırmaya tabi tutulmalıdır. Stufflebeam'ın CIPP modeli kapsamlı program değerlendirme modelleri arasındadır. Bu model, değerlendirmenin en önemli amacının kanıtlamak değil, geliştirmek olduğu görüşü üzerine temellendirilmiş ve

çeşitli alanlardan eğitimcilerin, uzmanların ve ilgililerin kullanımı için geliştirilmiştir (Stufflebeam ve Madaus, 2000).

2014-2015 eğitim öğretim yılında kullanılmakta olan Ortaöğretim İngilizce Öğretim Programının değerlendirmesini, bu programın uygulayıcıları olan öğretmenler ve bu uygulamadan istifade eden öğrencilerdir. İçeriğin değerlendirilmesi; ihtiyaçların, problemlerin, önemli noktaların ve fırsatların belirlenerek; amaçların ve önceliklerin oluşturulmasına yönelik değerlendirmeleri kapsar. Girdilerin değerlendirilmesi programların amaçlarına ulaşabilmek için kaynakların en iyi nasıl kullanılabilmesinin değerlendirildiği aşamadır. Sürecin değerlendirilmesi eğitim programı öncesinde, uygulanması sırasında ve sonrasında sürecin işleyişi hakkında yapılan değerlendirmeler yer almaktadır. Ürünün değerlendirilmesi ise, eğitim programının sonuçları belirlenerek, bunların değeri ortaya konmaya çalışılmaktadır (Eroğlu, 2006). Bu modelle amaçlanan mevcut programın bağlam, girdi, süreç ve ürün bakımından değerlendirilmesidir. Bu değerlendirme sonucunda 10. sınıf İngilizce öğretim programıyla ilgili görüşleri ortaya koyarak yenilenecek olan programlara destek olmak ve programın tasarımdan sorumlu olan uzmanların bakış açılarına katkı sağlamak amaçlanmıştır.

1.1. Amaç

Araştırmanın amacı Ortaöğretim İngilizce Öğretim Programını öğretmen ve öğrenci görüşlerine bağlı olarak Stufflebeam'in CIPP modeline göre değerlendirmektir. "Onuncu sınıfta uygulanmakta olan İngilizce öğretim programı hakkındaki öğretmen ve öğrenci görüşleri nelerdir?" sorusu araştırmanın problem sorusudur. Bu soruya ilişkin elde edilen görüşler sonucunda programın etkinliği ve bu programa ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşlerini değerlendirmektir. Bu amaca bağlı olarak araştırmada şu sorulara cevap aranmaktadır.

1-Onuncu sınıfta uygulanmakta olan İngilizce öğretim programının bağlam boyutu hakkındaki öğretmen ve öğrenci görüşleri nelerdir?

a) Onuncu sınıfta uygulanmakta olan İngilizce öğretim programının bağlam boyutu hakkındaki öğretmen ve öğrenci görüşleri cinsiyete göre farklılık göstermekte midir?

2- Onuncu sınıfta uygulanmakta olan İngilizce öğretim programının girdi boyutu hakkındaki öğretmen ve öğrenci görüşleri nelerdir?

a) Onuncu sınıfta uygulanmakta olan İngilizce öğretim programının girdi boyutu hakkındaki öğretmen ve öğrenci görüşleri cinsiyete göre farklılık göstermekte midir?

3- Onuncu sınıfta uygulanmakta olan İngilizce öğretim programının süreç boyutu hakkındaki öğretmen ve öğrenci görüşleri nelerdir?

a) Onuncu sınıfta uygulanmakta olan İngilizce öğretim programının süreç boyutu hakkındaki öğretmen ve öğrenci görüşleri cinsiyete göre farklılık göstermekte midir?

4- Onuncu sınıfta uygulanmakta olan İngilizce öğretim programının ürün boyutu hakkındaki öğretmen ve öğrenci görüşleri nelerdir?

- a) Onuncu sınıfta uygulanmakta olan İngilizce öğretim programının bağlam ürün hakkındaki öğretmen ve öğrenci görüşleri cinsiyete göre farklılık göstermekte midir?

2. YÖNTEM

Bu bölümde çalışmada kullanılan araştırma modeli, çalışma grubu, değerlendirme modeli, verilerin toplanması, verilerin analizi için kullanılan yöntemler açıklanmıştır.

2.1. Araştırma Modeli

Betimsel yöntemler, ilgilenilen ve araştırılmak istenen problemin mevcut var olan durumunu ortaya koymaya yöneliktir. Bu yöntemlerin en temel özelliği, mevcut hâlihazır durumu kendi koşulları içerisinde ve olduğu gibi çalışmaktır (Sönmez ve Alacapınar, 2013). Araştırmadaki amaç var olan bir durumu ortaya koymak olduğu için betimsel araştırma modeli tercih edilmiştir. Araştırmanın sorusu “Onuncu sınıfta uygulanmakta olan İngilizce öğretim programı hakkındaki öğretmen ve öğrenci görüşleri nelerdir?” dir. Bu soruya cevap bulmak amacıyla anketlerden elde edilen nicel veriler değerlendirilmiştir.

2.2. Çalışma Grubu

Çalışmanın örnekleme seçiminde amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu amaç doğrultusunda araştırmanın çalışma grubunu Batı Karadeniz Bölgesinde bulunan bir ilçedeki A, B, C ve D lisesinde çalışan 26 öğretmenden ve bu liselerde bulunan 10. sınıf öğretim programıyla yetiştirilmiş olan 11. sınıflar arasından kura yöntemiyle seçilen 10 adet 11. sınıf toplamında 227 öğrenciden meydana gelmektedir.

2.3. Değerlendirme Modeli

Araştırmanın amacı programa herhangi bir şekilde müdahale etmek değil var olan durumunu bilimsel verilere dayalı olarak ortaya koymak ve bu veriler doğrultusunda karar vericilere bakış açısı kazandırmaktır. Bu amaç doğrultusunda değerlendirme yapmak için Stufflebeam'in-in CIPP modeli olarak bilinen bağlam, girdi, süreç ve ürün değerlendirme modeli kullanılmıştır. Stufflebeam uygulanan program ile ilgili idarecilerin doğru kararlar alabilmesine yardımcı olmak için tasarlanan yönetim yönelimli değerlendirme yaklaşımının etkili bir savunucusu olmuştur (Akdemir, 2012).

2.4. Veri Toplama Aracı

Veri toplama aracı olarak Karakaş (2007) tarafından geliştirilen öğretmen ve öğrenci anketleri kullanılmıştır. Anketler hazırlanırken önce araştırma ile ilgili kuramsal bilgilerden yararlanılarak taslak anketler oluşturulmuş ve bu anketlerin kapsam ve görünüş geçerlilikleri için uzman görüşlerine başvurulmuştur. Görüşüne başvuru alan kişilerin, Prof. Dr. Münire Erden, Yrd. Doç. Dr. Feza Orhan, Yrd. Doç. Dr. Hülya Bartu, Yrd. Doç. Dr. Yusuf İnandı Yrd. Doç. Dr. Sertel Altun ve Öğr. Gör. Dr. Zeynel Kablan olduğu belirtilmiştir. Anketlerdeki sorular beşli likert tipinde (1) Kesinlikle katılmıyorum, (2) Katılmıyorum, (3) Kısmen Katılıyorum, (4) Katılıyorum, (5) Tamamen katılıyorum biçimindedir. Cevap seçeneklerinden en olumsuz ifadeye 1 puan, en olumlu ifadeye ise 5 puan verilerek cevaplar yukarıda gösterildiği gibi 1-5 puan arasında puanlanmıştır. Oluşturulan anketler pilot uygulama esnasında 62 maddeyle oluşturulmuş, pilot çalışma sonrası 46 'ya indirilmiştir. Anketlerde İngilizce Öğretim Programının bağlam boyutuna

ait 10, girdi boyutuna ait 6, süreç boyutuna ait 8 ve ürün boyutuna ait 22 maddeden meydana gelmektedir.

Tablo 1. CIPP Modeline Göre Anket Maddelerinin Dağılımı

Anket Maddeleri	CIPP Boyutu
1, 3, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16	Bağlam
17, 18, 19, 20, 21, 22	Girdi
25, 26, 27, 28, 29, 30, 32, 33	Süreç
2, 4, 5, 6, 7, 8, 23, 24, 31, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46	Ürün

2.5. Veri Analizi

Anketlerden elde edilen bilgiler paket program aracılığıyla betimsel olarak analiz edilmiş ve bulgular ortaya konmuştur. Öğrenci ve öğretmen görüşlerinden elde edilen verilerin ortalama ve standart sapma değerleri tespit edilmiş ve yorumlar bu değerler üzerinden yapılmıştır. Öğretmen ve öğrencilere uygulanan 5'li likert tipi ölçek toplam 46 maddeden oluşmaktadır. Her seçeneğe karşılık gelen puan aralığı Tablo 2 'de gösterilmektedir.

Tablo 2. Öğrenci ve Öğretmen Anketlerinin Ölçek Değerleri ve Puan Aralıkları

Ölçek Seçeneği	Ölçek Değeri	Puan Aralığı
Kesinlikle katılmıyorum	1	1,00 – 1,79
Katılmıyorum	2	1,80 – 2,59
Kısmen katılıyorum	3	2,60 – 3,39
Katılıyorum	4	3,40 – 4,19
Tamamen katılıyorum	5	4,20 – 5,00

3. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde araştırmada elde edilen bulgulara ve bu bulgulara ait yorumlara yer verilmiştir.

3.1. Birinci Alt Probleme Ait Bulgular ve Yorum

Araştırmanın birinci alt problemi “Onuncu sınıfta uygulanmakta olan İngilizce öğretim programının bağlam boyutu hakkındaki öğretmen ve öğrenci görüşleri nelerdir?” sorusuna ait bulgular Tablo 3 'te gösterilmiştir.

Tablo 3. Programın Bağlam Boyutuna İlişkin Öğretmen ve Öğrenci Görüşlerinin Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Madde	Öğrenci		Öğretmen	
	X	SS	X	SS
1 Program öğrencilerin dil becerilerinin gelişimi için uygundur.	3,07	1,31	2,53	0,70

3 Programda okuma, yazma, dinleme ve konuşma gibi dil becerileri iyi dengelenmiştir.	3,15	1,21	2,46	0,86
9 Programın hedefleri öğrencilerin İngilizce ile ilgili ihtiyaçlarını karşılamaktadır	3,12	1,24	2,70	0,93
10 Programın hedefleri öğrencilerin İngilizce ön bilgisine uygundur.	3,11	1,20	2,58	0,99
11 Programdaki konuların güçlük dereceleri ile süreleri uyumludur.	3,18	1,22	2,88	0,95
12 Programın toplam süresi yeterlidir.	3,20	1,29	3,23	1,10
13 Programda kullanılan ders kitabı öğrencilerin seviyesine uygundur.	3,15	1,28	2,61	1,06
14 Ders kitabı öğrencilerin ilgisini çekecek niteliktedir.	3,15	1,29	2,19	1,02
15 Ders kitabının içeriği programın hedefleri ile tutarlıdır.	3,09	1,26	2,65	0,93
16 Ders kitabında yer alan içerik anlaşılabilir.	3,06	1,16	2,58	0,99

Araştırmaya katılan 227 öğrencinin bağlam boyutuna ilişkin vermiş oldukları cevaplar değerlendirildiğinde programın öğrencilerin dil gelişimine uygunluğu konusunda vermiş oldukları cevapların ortalaması 3,07'dir. "Kısmen katılıyorum" görüşüne sahip oldukları tespit edilmiştir. 26 katılımcı öğretmenin aynı maddeye ilişkin görüşlerine bakıldığında ise 2,53'tür. "Katılmıyorum" görüşünün ağırlıkta olduğu saptanmıştır. Bu maddeden elde edilen değerlere göre öğrencilerin ortalamalarının daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu madde hakkında öğrenciler öğretmenlerine göre daha olumlu düşünmektedirler. Birinci maddeye ait standart sapma öğrenciler için 1,31 iken öğretmenler için 0,70 olarak bulunmuştur.

"Programda okuma, yazma, dinleme ve konuşma gibi dil becerileri iyi dengelenmiştir." maddesine ait cevaplar incelendiğinde öğrenci ortalaması 3,15 iken öğretmen ortalaması 2,46 olarak tespit edilmiştir. Öğrenciler programın dört beceriye ilişkin dengeli olduğu görüşüne kısmen katılırken öğretmenler katılmıyorum görüşünü tercih etmişlerdir. Bu maddeye ait standart sapma öğrenciler için 1,21 öğretmenler için ise 0,86 olarak bulunmuştur.

"Programın hedefleri öğrencilerin İngilizce ile ilgili ihtiyaçlarını karşılamaktadır" görüşüne ait cevaplar analiz edildiğinde öğrenci ortalamasının 3,12 öğretmen ortalamasının ise 2,70 olduğu saptanmıştır. Öğrenciler ve öğretmenler bu maddede ifade edilen görüşe kısmen katılmışlardır. Maddeye ilişkin standart sapma öğrenciler için 1,24 ve öğretmenler için 0,93 olarak hesaplanmıştır.

"Programın hedefleri öğrencilerin İngilizce ön bilgisine uygundur." maddesine ilişkin öğrenci ve öğretmen görüşleri incelendiğinde öğrencilerin ortalamasının 3,11 öğretmenlerin ise 2,58 olduğu görülmektedir. Bu görüşe öğrenciler kısmen katılırken öğretmenler katılmamaktadır. Bu maddeden elde edilen değerlere göre öğrencilerin

ortalamalarının daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu madde hakkında öğrenciler öğretmenlere göre daha olumlu düşünürken öğretmenleri ise daha olumsuz düşünmektedir. Standart sapma ise öğrenci için 1,20 ve öğretmen için 0,99 olarak hesaplanmıştır.

“Programdaki konuların güçlük dereceleri ile süreleri uyumludur.” görüşüne ait öğrenci ortalaması 3,18 öğretmen ortalaması ise 2,88 olarak tespit edilmiştir. Bu görüşe kısmen katılıyorum değerlendirmesini her iki grup için ortak olarak ifade etmiştir. İki grubun standart sapmaları öğrenci için 1,22 ve öğretmen için ise 0,95 olarak elde edilmiştir.

Programın toplam süresine ait maddeye verilen cevaplar değerlendirildiğinde öğrenci ortalaması 3,20 iken öğretmen ortalaması 3,23 olarak tespit edilmiştir. Bu maddeyle ilişkili olarak öğretmen ve öğrencilerin aynı görüşte oldukları görülmektedir. Her iki grup da bu görüşe kısmen katılmaktadırlar. Öğrenci görüşlerine ait verinin 1,29 iken öğretmen görüşlerine ait verilerin 1,10 standart sapmaya sahip olduğu tespit edilmiştir.

Programa ait ders kitabının öğrenci seviyesine uygunluğu konusundaki görüşler değerlendirildiğinde öğrenciler 3,15 ortalama ile kısmen katılırken öğretmenler 2,61 ortalama ile bu görüşe kısmen katılmaktadır. Öğrencilere ait verilerin standart sapması 1,28 öğretmenlerin verilerinden elde edilen standart sapma ise 1,06 olarak tespit edilmiştir. Ders kitabının ilgi çekiciliği konusunda ise öğrenci ortalaması 3,15 iken öğretmen ortalaması 2,19 ‘dur. Bu maddeye öğrenciler kısmen katılırken öğretmenler katılmamaktadır. Standart sapma öğrenciler için 1,29 iken öğretmenler için 1,02 olarak tespit edilmiştir. Kitabın içeriğinin programla tutarlılığı hakkındaki görüşler değerlendirildiğinde öğrenci ortalaması 3,09 öğretmen ortalaması 2,65’tir. Öğrenciler kısmen katılmaktayken öğretmenler katılmamaktadır. Bu maddeye ait standart sapma öğrenciler için 1,26 öğretmenler için 0,93 olarak saptanmıştır. Ders kitabının içeriğinin anlaşılabilirliği konusundaki maddeye verilen cevaplar incelendiğinde; bu görüşe 3,06 ortalama ile öğrenciler kısmen katılırken 2,58 ortalama ile öğretmenler katılmamıştır. Bu maddeye ait ortalama değer öğrenciler için daha yüksek olarak tespit edilmiştir. Bu değerlerden öğrencilerin bu maddeye ilişkin görüşlerinin daha olumlu olduğu anlaşılmıştır. Bu maddeye ait standart sapma öğrenciler için 1,16 öğretmenler için ise 0,99 olarak hesaplanmıştır.

Araştırmanın 1. alt problemiyle ilişkili diğer sorusu “Onuncu sınıfta uygulanmakta olan İngilizce öğretim programının bağlam boyutu hakkındaki öğretmen ve öğrenci görüşleri cinsiyete göre farklılık göstermekte midir?”dir. Bu soruya cevap bulmak amacıyla öğretmen ve öğrenci anketlerinden elde edilen veriler bağımsız iki örneklem t testiyle analiz edilmiştir ve bulgular tablo 4’te gösterilmiştir.

Tablo 4. Programın Bağlam Boyutuna İlişkin Öğrenci Görüşlerinin Cinsiyete Göre Dağılımı

Gruplar	N	X	SS	df	t	p
Bayan	12	3,1	0,8			
	8	3	1	22	-	0,
Erkek	99	3,1	1,0	5	0,6	94
		4	3		9	

Tablo 4’teki veriler incelendiğinde araştırmanın Bağlam boyutuyla ilgili soruları cevaplayan 128 bayan, 99 erkek öğrenci olduğu saptanmıştır. Her iki grup da programın

bağlam boyutuyla ilgili aynı görüşü belirtmiştir. Bayanlarda 3,13 erkeklerde ise 3,14 ortalamayla kısmen katılıyorum görüşü daha fazla ifade edilmiştir. Gruplara ait standart sapma değerleri ise bayanlar için 0,81 erkekler için 1,03 'tür. Elde edilen veriler incelendiğinde ($t(225) = -0,73$; $p: 0,94 > p: 0,05$) bağlam boyutuna ilişkin öğrenci görüşleri cinsiyete göre farklılık göstermemektedir.

Tablo 5. Programın Bağlam Boyutuna İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Cinsiyete Göre Dağılımını Gösteren Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Gruplar	N	M	X	U	p
Bayan	18	13,08	235,50		
Erkek	8	14,44	115,50	64,50	0,67

Tablo 5 incelendiğinde araştırmaya 18 bayan, 8 erkek öğretmen olmak üzere toplamda 26 kişinin katıldığı görülmektedir. Bayan ve erkek öğretmenlerin programın bağlam boyutuna ilişkin görüşlerinin dağılımında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmüştür ($U = 64,50$; $p = 0,67$; $p > 0,05$).

3.2. İkinci Alt Probleme Ait Bulgular ve Yorum

Araştırmanın ikinci alt problemi "Onuncu sınıfta uygulanmakta olan İngilizce öğretim programının girdi boyutu hakkındaki öğretmen ve öğrenci görüşleri nelerdir?" sorusuna ait bulgular Tablo 6'da gösterilmiştir.

Tablo 6. Programın Girdi Boyutuna İlişkin Öğretmen ve Öğrenci Görüşlerinin Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Madde	Öğrenci N 227		Öğretmen N 26	
	X	SS	X	SS
17 Programda kullanılan görsel ve işitsel materyaller öğrencilerin öğrenmesini kolaylaştırmaktadır.	3,24	1,25	2,38	0,98
18 Programda kullanılan görsel ve işitsel materyaller öğrencilerin ilgisini çekecek niteliktedir.	3,25	1,22	2,38	0,94
19 Programda kullanılan görsel ve işitsel materyallerin öğrencilerin dil becerileri üzerinde olumlu etkisi vardır.	3,26	1,26	2,46	1,07
20 Programda dağıtılan çalışma yaprakları öğrencilerin öğrenmesini kolaylaştırmaktadır.	3,17	1,24	2,96	1,22
21 Programda dağıtılan çalışma yaprakları öğrencilerin ilgisini çekecek niteliktedir.	3,23	1,24	3,04	1,28
22 Programda dağıtılan çalışma yapraklarının öğrencilerin dil becerileri üzerinde olumlu etkisi vardır.	3,23	1,27	2,73	1,15

Elde edilen veriler ışığında öğretmen ve öğrencilerin görüşlerinin doğrultusunda girdi boyutuna ait olan ilk madde olan “Programda kullanılan görsel ve işitsel materyaller öğrencilerin öğrenmesini kolaylaştırmaktadır.” incelendiğinde 3,24 ortalamayla öğrenciler kısmen katılmakta iken 2,38 ortalamayla öğretmenler katılmamaktadır. Bu maddeye ait

hesaplanan değer öğrenciler için daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu değerlerden öğrencilerin bu maddeye ilişkin görüşlerinin daha olumlu olduğu anlaşılmıştır. Bu maddeye ait standart sapma öğrenciler için 1,25 öğretmenler için ise 0,98 olarak saptanmıştır. Görsel işitsel materyallerin ilgi çekiciliği hakkında öğrenciler 3,25 ortalamayla kısmen katılıyorum görüşünü, öğretmenler ise 2,38 ortalamayla katılmıyorum görüşünü belirtmişlerdir. Bu maddenin standart sapması ise öğrenciler için 1,22 iken öğretmenler için 0,94 olarak hesaplanmıştır. Materyallerin öğrencilerin dil becerileri üzerinde olumlu etkisine ait cevaplar değerlendirildiğinde öğrencilerin 3,26 ortalamayla kısmen katıldığı öğretmenlerin ise bu görüşe 2,46 ortalamayla katılmadıkları tespit edilmiştir. Bu maddeye ait hesaplanan değer öğrenciler için daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu değerlerden öğretmenlerin bu maddeye ilişkin görüşlerinin daha olumsuz olduğu anlaşılmıştır. Bu görüşe ait standart sapma ise öğrenciler için 1,26 öğretmenler için 1,07 olarak saptanmıştır.

Programda öğretmenler tarafından dağıtılan çalışma yapraklarının öğrencilerin öğrenmelerini kolaylaştırdığı görüşüne ait veriler incelendiğinde 3,17 ortalamayla öğrencilerin, öğretmenlerin ise 2,96 ortalamayla kısmen katılıyorum görüşünü belirttikleri belirlenmiştir. Çalışma yapraklarının ilgi çekiciliği konusundaki cevaplar incelendiğinde öğrencilerin 3,23 öğretmenlerin ise 3,04 ortalamaya sahip oldukları belirlenmiştir. Her iki grubun da aynı görüşü belirterek kısmen katıldıkları tespit edilmiştir. Standart sapmalar değerlendirildiğinde öğrencilerin 1,24 öğretmenlerin ise 1,28 değere sahip olduğu görülmektedir. Çalışma yapraklarının dil becerileri üzerinde olumlu etkiye sahip olduğuna dair görüşe verilen cevaplar analiz edildiğinde öğrenci ortalaması 3,23 öğretmen ortalaması ise 2,73 olarak saptanmıştır. Öğrenciler ve öğretmenler bu görüş için kısmen katılıyorum ifadesini tercih etmişlerdir. Bu görüşlere ait standart sapma ise öğrenciler için 1,27 öğretmenler için ise 1,15 olarak saptanmıştır.

Tablo 7. Programın Girdi Boyutuna İlişkin Öğrenci Görüşlerinin Cinsiyete Göre Dağılımı

Gruplar	N	X	SS	df	t	p
Bayan	128	3,13	0,89	225	-	0,77
Erkek	99	3,36	1,05		1,77	

Tablo 7 'deki veriler incelendiğinde araştırmanın Girdi boyutuyla ilgili soruları cevaplayan 128 bayan, 99 erkek öğrenci olduğu saptanmıştır. Her iki grup da programın bağlam boyutuyla ilgili aynı görüşü belirtmiştir. Bayanlarda 3,13 erkeklerde ise 3,36 ortalamayla kısmen katılıyorum görüşü daha belirgin olarak ifade edilmiştir. Gruplara ait standart sapma değerleri ise bayanlar için 0,89 erkekler için 1,05'tir. Elde edilen veriler incelendiğinde ($t_{(225)} = -1,77$; $p: 0,77 > p: 0,05$) bağlam boyutuna ilişkin öğrenci görüşleri cinsiyete göre farklılık göstermemektedir.

Tablo 8. Programın Girdi Boyutuna İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Cinsiyete Göre Dağılımını Gösteren Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Gruplar	N	M	X	U	p
---------	---	---	---	---	---

Bayan	18	11,42	205,50		
Erkek	8	18,19	145,50	34,50	0,04

Tablo 8 incelediğinde programın Girdi boyutunu değerlendirmeye 18 bayan, 8 erkek olmak üzere toplamda 26 öğretmenin katıldığı görülmektedir. Bayan ve erkek öğretmenlerin programın girdi boyutuna ilişkin görüşlerinin dağılımında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olduğu görülmüştür ($U = 34,50$; $p=0.04$; $p>0.05$). Sıra ortalaması değerlerine bakıldığında erkek öğretmenlerin programın girdi boyutuna ilişkin görüşlerinin daha olumlu olduğu görülmektedir.

3.3. Üçüncü Alt Probleme Ait Bulgular ve Yorum

Araştırmanın üçüncü alt problemi “Onuncu sınıfta uygulanmakta olan İngilizce öğretim programının süreç boyutu hakkındaki öğretmen ve öğrenci görüşleri nelerdir?” sorusuna ait bulgular Tablo 9 ‘da gösterilmiştir.

Tablo 9. Programın Süreç Boyutuna İlişkin Öğretmen ve Öğrenci Görüşlerinin Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Madde	Öğrenci		Öğretmen	
	X	SS	X	SS
25 Programda öğrenilen her yeni konu ile ilgili yeterli alıştırtma yapılır.	3,26	1,16	3,11	0,95
26 Program süresince gerektiğinde konu tekrarları yapılır.	3,40	1,14	3,30	0,97
27 Programda işlenen konularla ilgili pekiştirici nitelikte ödevler verilir.	3,36	1,19	3,38	1,02
28 Program öğrencilerin aktif olarak derse katılmasını sağlar.	3,35	1,23	2,88	0,99
29 Program süresince uygulanan sınav sayısı yeterlidir.	3,29	1,19	3,46	1,99
30 Programdaki ikili ya da grup çalışmaları yapılabilecek etkinlikler mevcuttur.	3,15	1,33	3,19	0,75
32 Programda öğrencilerin bütün dil becerilerini kullanabileceği etkinlikler mevcuttur.	3,12	1,30	2,81	0,85
33 Programda öğrencilerin İngilizce ile ilgili problemlerinin çözümüne yeterli zaman harcanır.	3,20	1,22	2,77	0,82

Programın süreç boyutuna ilişkin verilerden ilk maddeye ait cevaplar incelendiğinde yeni konuların alıştırtmalarının yeterliliği konusunda 3,26 ortalamayla öğrenciler ve 3,11 ortalamayla öğretmenlerin aynı görüşe sahip oldukları tespit edilmiştir. Her iki grup da bu maddeye kısmen katılmaktadırlar. Öğrencilere ait verilerin standart sapması 1,16 öğretmenlerin ise 0,95 olarak hesaplanmıştır. Program süresince gerektiğinde konu tekrarı yapılır ifadesine 3,40 ortalamayla öğrenciler katılıyorken; 3,30 ortalamayla

öğretmenlerin kısmen katıldıkları belirlenmiştir. Bu maddenin hesaplanan değerinin öğrenciler için daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu değerlerden öğretmenlerin bu maddeye ilişkin görüşlerinin daha olumsuz olduğu anlaşılmıştır. Bu görüşe ait standart sapma ise 1,14 öğrenciler ve 0,97 öğretmenler için hesaplanmıştır. Programda işlenen konularla ilgili pekiştirici ödevler verildiği görüşüne öğretmen ve öğrenciler kısmen katılmıştır. Öğrenci ortalaması 3,36 öğretmen ortalaması ise 3,38 olarak hesaplanmış ve görüşlerin bir birlerine yakın oldukları saptanmıştır. Standart sapmalar ise 1,19 öğrenci için ve 1,02 öğretmen için tespit edilmiştir.

Programın aktif olarak katılımını sağladığı görüşüne 3,35 ortalamayla öğrenciler kısmen katılırken öğretmenlerin 2,88 ortalamayla kısmen katılıyorum ifadesini tercih ettikleri görülmüştür. Bu maddeye ait hesaplanan değer öğrenciler için daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu değerlerden öğrencilerin bu maddeye ilişkin görüşlerinin daha olumlu olduğu anlaşılmıştır. 1,23 standart sapma öğrencilerin 0,99 ise öğretmenlerin verilerinden elde edilmiştir. Program süresince uygulanan sınav sayısının yeterliliği konusundaki maddeye ait değerler öğrenci için 3,29 öğretmen için ise 3,49 olarak tespit edilmiştir. Öğrenciler bu görüşe kısmen katılıyorken öğretmenler katılıyorum ifadesini tercih etmişlerdir. Bu maddeye ait hesaplanan değer öğrenciler için daha yüksek olduğu saptanmıştır. Bu değerlerden öğrencilerin bu maddeye ilişkin görüşlerinin daha olumlu olduğu görülmektedir. Standart sapma ise öğrenciler için 1,19 iken öğretmenler için 1,99 'dur. Programın ikili ya da grup çalışmalarına imkân sağlamadığı görüşüne her iki grup da benzer cevaplar vermiş ve kısmen katılıyorum ifadesini belirtmişlerdir. Öğrencilerin ortalaması 3,15 iken öğretmen ortalaması 3,19 olarak tespit edilmiştir. Standart sapma öğrenciler için 1,33 öğretmenler için ise 0,75 'tir. Programda öğrencilerin bütün dil becerilerini kullanabileceği etkinliklerin olduğuna dair görüşleri değerlendirildiğinde öğrencilerin 3,12 ortalamayla kısmen katıldığı öğretmenlerin ise 2,81 ortalamayla kısmen katılıyorum ifadesini tercih ettikleri tespit edilmiştir. Bu görüşe ait standart sapma öğrenciler için 1,30 öğretmenler için 0,85 olarak saptanmıştır. "Programda öğrencilerin İngilizce ile ilgili problemlerinin çözümüne yeterli zaman harcanır" ifadesine ait öğrenci ortalaması 3,20 ve öğretmenlere ait ortalama 2,77 'dir. Öğretmen ve öğrenciler kısmen katılıyorum ifadesini tercih etmişlerdir. Standart sapmaya ait veriler incelendiğinde öğrenciler için 1,22 öğretmenler için 0,82 olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 10. Programın Süreç Boyutuna İlişkin Öğrenci Görüşlerinin Cinsiyete Göre Dağılımı

Gruplar	N	X	SS	df	t	p
Bayan	128	3,20	0,85	225	-	0,26
Erkek	99	3,34	0,93		1,13	

Tablo 10'daki verilere bakıldığında araştırmanın Süreç boyutuyla ilgili soruları cevaplayan 128 bayan, 99 erkek öğrenci olduğu görülmektedir. Her iki grup da programın bağlam boyutuyla ilgili aynı görüşü belirtmiştir. Bayanlarda 3,20 erkeklerde ise 3,34 ortalamayla kısmen katılıyorum görüşü daha belirgin olarak ifade edilmiştir. Gruplara ait standart sapma değerleri ise bayanlar için 0,85 erkekler için 0,93 'tür. Elde edilen veriler incelendiğinde ($t_{(225)} = -1,13$; $p: 0,26 > p: 0,05$) süreç boyutuna ilişkin öğrenci görüşleri cinsiyete göre farklılık göstermemektedir.

Tablo 11. Programın Süreç Boyutuna İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Cinsiyete Göre Dağılımını Gösteren Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Gruplar	N	M	X	U	p
---------	---	---	---	---	---

Bayan	18	13,06	235,00		
Erkek	8	14,50	116,00	64,00	0,65

Tablo 11 incelediğinde programın Süreç boyutunu değerlendirmeye 18 bayan, 8 erkek olmak üzere toplamda 26 öğretmenin katıldığı görülmektedir. Bayan ve erkek öğretmenlerin programın süreç boyutuna ilişkin görüşlerinin dağılımında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmüştür (U =64,00; p=0.65; p>0.05).

3.4. Dördüncü Alt Probleme Ait Bulgular ve Yorum

Araştırmanın dördüncü alt problemi “Onuncu sınıfta uygulanmakta olan İngilizce öğretim programının ürün boyutu hakkındaki öğretmen ve öğrenci görüşleri nelerdir?” sorusuna ait bulgular Tablo 12’de gösterilmiştir.

Tablo 12. Programın Ürün Boyutuna İlişkin Öğretmen ve Öğrenci Görüşlerinin Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Madde	Öğrenci		Öğretmen	
	N 227		N 26	
	X	SS	X	SS
2 Program öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarına cevap vermiştir.	3,21	1,20	2,50	0,81
4 Program öğrencilerin bireysel ilgilerine cevap vermiştir.	3,11	1,18	2,35	0,89
5 Program öğrencilerin bireysel özelliklerine cevap vermiştir.	3,11	1,14	2,50	0,81
6 Program öğrencilerin İngilizce ile ilgili mevcut ihtiyaçlarına cevap vermiştir.	3,11	1,13	2,54	0,90
7 Program öğrencilerin İngilizce ile ilgili gelecekteki ihtiyaçlarına temel oluşturmuştur.	3,20	1,22	2,32	0,80
8 Program bölümleriyle ilgili çalışmalarda öğrencilere katkı sağlamıştır.	3,09	1,20	2,73	0,92
23 Program öğrencileri İngilizce öğrenmeye teşvik etmiştir.	3,20	1,31	2,35	1,09
24 Programda verilen proje ödevleri öğrencilerin dil becerilerini olumlu yönde etkilemiştir.	3,24	1,26	2,92	0,86
34 Program öğrencilere İngilizce çalışma alışkanlığı kazandırmıştır.	3,22	1,22	2,61	1,02
35 Program öğrencilere grupla çalışma alışkanlığı kazandırmıştır.	3,20	1,21	2,65	0,98
36 Program öğrencilere öğrendiklerini kullanma fırsatı vermiştir.	3,22	1,24	2,54	0,90
37 Programın sonunda İngilizce	3,25	1,17	2,42	0,94

165

**10. Sınıf Ortaöğretim İngilizce Öğretim Programının
Stufflebeam (CIPP) Bağlam, Girdi, Süreç ve Ürün Modeline Göre
Değerlendirilmesi**

okuma becerisine yönelik öğrencilerin gösterdiği gelişim tatmin edicidir.				
38 Programın sonunda İngilizce yazma becerisine yönelik öğrencilerin gösterdiği gelişim tatmin edicidir.	3,23	1,20	2,65	1,06
39 Programın sonunda İngilizce dinleme becerisine yönelik öğrencilerin gösterdiği gelişim tatmin edicidir.	3,14	1,24	2,61	0,80
40 Programın sonunda İngilizce konuşma becerisine yönelik öğrencilerin gösterdiği gelişim tatmin edicidir.	3,07	1,27	2,54	0,99
41 Programın sonunda İngilizce dilbilgisine yönelik öğrencilerin gösterdiği gelişim tatmin edicidir.	3,17	1,20	2,65	0,98
42 Programın sonunda dil konusunda öğrencilerin kazandığı bilgiler tatmin edicidir	3,21	1,27	2,54	0,90
43 Programın sonunda dil konusunda öğrencilerin kazandığı beceriler tatmin edicidir.	3,26	1,19	2,69	0,84
44 Program öğrencilerin bölüm derslerini tamamlayıcı niteliktedir.	3,28	1,32	2,61	0,85
45 Program öğrencilerin kendi bölümleri için ihtiyaç duydukları yeterli İngilizce bilgisini kazandırmıştır.	3,18	1,32	2,65	0,89
46 Program çeşitli iş alanları için gerekli İngilizce bilgisini öğrencilere kazandırmıştır.	3,11	1,31	2,38	0,75

Elde edilen veriler ışığında programın Ürün boyutuna ait veriler bu bölümde incelenmiştir. İlk madde “Program öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarına cevap vermiştir.”dir. Bu maddeye ilişkin ortalamaların öğrenciler için 3,21 öğretmenler için ise 2,50 olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin bu maddeye kısmen katıldıkları öğretmenlerin ise katılmadıkları belirlenmiştir. Bu maddeye ait hesaplanan değer öğrenciler için öğretmenlerine göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu değerlerden öğrencilerin bu maddeye ilişkin görüşlerinin daha olumlu olduğu saptanmıştır. Bu maddeye ait standart sapma öğrenci ve öğretmenler için sırasıyla 1,20 ve 0,81 olarak tespit edilmiştir.

“Program öğrencilerin bireysel ilgilerine cevap vermiştir.” ifadesine ilişkin öğrenci ve öğretmen ortalamaları sırasıyla 3,11 ve 2,35’tir. Bu ifadeye ilişkin öğrenci görüşü kısmen katılıyorum iken öğretmen görüşü katılmıyorumdur. Bu maddeye ait hesaplanan değer öğrenciler için daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu değerlerden öğrencilerin bu maddeye ilişkin görüşlerinin daha olumlu olduğu saptanmıştır. Standart sapma öğrenci

için 1,18 öğretmen için 0,89'dur. Öğrencilerin 3,11 ve öğretmenlerin 2,50 ortalamaya sahip oldukları "Program öğrencilerin bireysel özelliklerine cevap vermiştir." ifadesine öğrenciler kısmen katılırken öğretmenler katılmamıştır. Bu maddeye ait hesaplanan değer öğrenciler için daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu değerlerden öğrencilerin bu maddeye ilişkin görüşlerinin öğretmenlerine göre daha olumlu olduğu anlaşılmıştır. 1,14 öğrenci ve 0,81 öğretmen görüşünün standart sapması olarak belirlenmiştir. "Program öğrencilerin İngilizce ile ilgili mevcut ihtiyaçlarına cevap vermiştir." görüşüne öğrenciler 3,11 ortalamayla kısmen katılmış öğretmenler ise 2,54 ortalamayla katılmamıştır. Bu maddeye ait hesaplanan değer öğrenciler için daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu değerlerden öğrencilerin bu maddeye ilişkin görüşlerinin daha olumlu olduğu anlaşılmıştır. Standart sapma öğrenciler için 1,13 öğretmenler için ise 0,90 olarak hesaplanmıştır. "Program öğrencilerin İngilizce ile ilgili gelecekteki ihtiyaçlarına temel oluşturmuştur." ifadesine ilişkin verilen cevaplar analiz edildiğinde elde edilen ortalamalar öğrenciler için 3,20 kısmen katılıyorumdur. Öğretmenler ise bu ifadeyi 2,32 bir ortalamayla değerlendirerek katılmadıklarını belirtmişlerdir. Bu maddeye ait hesaplanan değer öğrenciler için daha yüksek olduğu saptanmıştır. Bu değerlerden öğrencilerin bu maddeye ilişkin görüşlerinin daha olumlu olduğu tespit edilmiştir. Bu maddeye ait standart sapma ise 1,22 öğrenci ve 0,80 öğretmen için tespit edilmiştir.

"Program bölümleriyle ilgili çalışmalarda öğrencilere katkı sağlamıştır." ifadesine verilen cevaplar analiz edildiğinde 3,09 öğrenci ve 2,73 öğrenci ortalaması olduğu saptanmıştır. Bu değerlerden öğrenci ve öğretmenlerin kısmen katıldığı tespit edilmiştir. Öğretmenlerin ortalamasının kısmen katılıyorum ifadesine yakın olduğu tespit edilmiştir. Standart sapma değerleri incelendiğinde öğrencilerin 1,20 öğretmenlerin 0,92 ortalamaya sahip oldukları belirlenmiştir.

"Program öğrencileri İngilizce öğrenmeye teşvik etmiştir." ifadesine öğrencilerin 3,20 ortalamayla kısmen katıldıkları öğretmenlerin ise 2,35 ortalamayla katılmadıkları belirlenmiştir. Bu maddeye ait hesaplanan değer öğrenciler için daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu değerlerden öğrencilerin bu maddeye ilişkin görüşlerinin daha olumlu olduğu anlaşılmıştır. Öğrenci ve öğretmen gruplarının standart sapma puanları sırasıyla 1,31 ve 1,09 'dur. "Programda verilen proje ödevleri öğrencilerin dil becerilerini olumlu yönde etkilemiştir." maddesine verilen cevaplar incelendiğinde öğretmen ve öğrencilerin kısmen katıldıkları tespit edilmiştir. Öğrencilerin bu maddeye ait ortalaması 3,24 öğretmenlerin ise 2,92'dir. Standart sapma değerleri incelendiğinde öğrencilerin 1,26 iken öğretmenlerin 0,86'dır. "Program öğrencilere İngilizce çalışma alışkanlığı kazandırmıştır." görüşüne ait öğrenci ortalaması 3,22'dir. Öğretmen ortalaması ise 2,61'dir. Öğretmen ve öğrencilerin birbirlerine yakın değerlere sahip olduğu görülmektedir. Öğrenciler ve öğretmenler bu madde için kısmen katılıyorum ifadesini tercih etmişlerdir. Bu maddeye ait standart sapma öğrenciler için 1,22 öğretmenler için ise 1,02'dir. Programın öğrencilere grupla çalışma alışkanlığı kazandırdığına ilişkin maddeye verilen cevaplar analiz edildiğinde öğrencilerin 3,20 öğretmenlerin ise 2,65 ortalamayla kısmen katıldıkları tespit edilmiştir. Öğrencilerin standart sapması bu madde için 1,21 iken öğretmenlerin 0,98'dir. "Program öğrencilere öğrendiklerini kullanma fırsatı vermiştir." maddesine verilen cevaplar analiz edildiğinde öğrencilerin ortalaması 3,22 ve öğretmenlerinki 2,54 'tür. Öğrenci görüşü kısmen katılıyorumdur. Öğretmen görüşü ise katılmıyorum ve kısmen katılıyorum görüşlerine yakın bir değerdedir. Bu maddeye ait hesaplanan değer öğrenciler için daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu değerlerden öğrencilerin bu maddeye ilişkin görüşlerinin daha olumlu olduğu görülmektedir. Standart sapmalar değerlendirildiğinde elde edilen veriler öğrenciler için 1,24 ve öğretmenler için 0,90'dır.

“Programın sonunda İngilizce okuma becerisine yönelik öğrencilerin gösterdiği gelişim tatmin edicidir.” maddesine verilen cevaplar değerlendirildiğinde öğrencilerin 3,25 ortalamayla kısmen katıldıkları ve 2,42 ortalamayla öğretmenlerin katılmadıkları saptanmıştır. Bu maddeye ait hesaplanan değer öğrenciler için daha yüksek olduğu

tespit edilmiştir. Bu değerlerden öğrencilerin bu maddeye ilişkin görüşlerinin daha olumlu olduğu saptanmıştır. Standart sapma ise öğrenciler için 1,17 öğretmenler için ise 0,94 olarak tespit edilmiştir. “Programın sonunda İngilizce yazma becerisine yönelik öğrencilerin gösterdiği gelişim tatmin edicidir.” ifadesine verilen cevaplar değerlendirildiğinde öğrencilerin ortalaması 3,23 ve öğretmenlerin 2,65’tir. Öğrenciler ve öğretmenlerin kısmen katılıyorum cevaplarını çoğunlukla tercih ettiği görülmektedir. Bu maddeye ait standart sapma öğrenciler için 1,20 öğretmenler için ise 1,06’dır. “Programın sonunda İngilizce dinleme becerisine yönelik öğrencilerin gösterdiği gelişim tatmin edicidir.” ifadesine verilen cevaplar analiz edildiğinde öğrencilerin ortalaması 3,14 ve öğretmenlerin ortalaması 2,61 olarak tespit edilmiştir. Öğrenciler ve öğretmenlerin bu maddede belirtilen ifadeye kısmen katılıyorum ifadesiyle ağırlıklı olarak cevap verdikleri saptanmıştır. Standart sapmalar ise sırasıyla öğrenci ve öğretmenler için 1,24 ve 0,80’dır.

“Programın sonunda İngilizce konuşma becerisine yönelik öğrencilerin gösterdiği gelişim tatmin edicidir.” ifadesini öğrenciler 3,07 ile değerlendirirken öğretmenler 2,54 ile değerlendirmişlerdir. Bu değerlerden öğrencilerin bu maddeye kısmen katıldığı öğretmenlerin ise katılmıyorum ifadelerini çoğunlukla kullandıkları tespit edilmiştir. Bu maddeye ait hesaplanan değer öğrenciler için daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu değerlerden öğrencilerin bu maddeye ilişkin görüşlerinin daha olumlu olduğu anlaşılmıştır. Standart sapma değeri olarak öğrencilerin 1,27 öğretmenlerin 0,99 ortalamaya sahip olduğu saptanmıştır. İngilizce dilbilgisi kazanımına yönelik maddeye ilişkin cevaplar değerlendirildiğinde öğrencilerin 3,17 öğretmenlerin ise 2,65 ortalamayla kısmen katılıyorum seçeneğini ağırlıklı olarak tercih ettikleri tespit edilmiştir. Bu maddeye ilişkin standart sapma ise öğrenciler için 1,20 ve öğretmenler için 0,98 olarak bulunmuştur. “Programın sonunda dil konusunda öğrencilerin kazandığı bilgiler tatmin edicidir” maddesine ait cevaplar değerlendirildiğinde elde edilen veriler öğrenci ortalamasının 3,21 ve öğretmen ortalamasının 2,54 olduğunu göstermektedir. Öğrenciler bu ifadeye kısmen katılırken öğretmenler kısmen katılıyorum ve katılmıyorum seçeneklerini ağırlıklı olarak tercih etmişlerdir. Bu maddeye ait hesaplanan değer öğrenciler için daha yüksek olduğu saptanmıştır. Bu değerlerden öğrencilerin bu maddeye ilişkin görüşlerinin daha olumlu olduğu görülmektedir. Bu maddeye ait ifadelere verilen cevaplar değerlendirildiğinde öğrenci standart sapması 1,27 ve öğretmen standart sapması 0,90’dır.

İngilizce öğretim programının bölüm derslerini tamamlayıcı nitelikte olduğunu ifade eden maddeye verilen cevaplar değerlendirildiğinde öğrenci ortalaması 3,28 ve öğretmen ortalaması 2,61 olarak saptanmıştır. Öğrenciler ve öğretmenler bu maddeyi değerlendirirken kısmen katılıyorum ifadesini tercih etmişlerdir. 1,32 ve 0,85 standart sapma değerleri ise sırasıyla öğrenci ve öğretmenlere aittir. Programın kendi alanlarıyla ilgili ihtiyaç duydukları İngilizce bilgisini yeterli düzeyde kazandırdığını belirten maddeye ilişkin cevaplardan elde edilen ortalama öğrenciler için 3,18 ve öğretmenler için 2,65’tir. Öğrenci ve öğretmenler bu maddeye kısmen katılmışlardır. Bu maddeye ait standart sapma değeri öğrenciler için 1,32 iken öğretmenler için 0,89 ‘dur. “Program çeşitli iş alanları için gerekli İngilizce bilgisini öğrencilere kazandırmıştır.” Maddesine verilen cevaplar analiz edildiğinde ortalamalar öğrencilerin 3,11 ve öğretmenlerin 2,38’dir. Öğrenciler kısmen katılırken öğretmenler katılmamaktadır. Bu maddeye ait standart sapma ise öğrenciler için 1,31 iken öğretmenler için 0,75’tir.

Tablo 13. Programın Ürün Boyutuna İlişkin Öğrenci Görüşlerinin Cinsiyete Göre Dağılımı

Gruplar	N	X	SS	df	t	p
Bayan	12	3,1	0,8			
	8	4	0	22	-	
Erkek	99	3,2	0,8	5	0,8	,4
		4	8		4	0

Tablo 13 'teki verilere incelendiğinde araştırmanın Ürün boyutuyla ilgili soruları cevaplayan 128 bayan, 99 erkek öğrenci olduğu saptanmıştır. Her iki grup da programın bağlam boyutuyla ilgili aynı görüşü belirtmiştir. Bayanlarda 3,14 erkeklerde ise 3,24 ortalamayla kısmen katılıyorum görüşü daha belirgin olarak ifade edilmiştir. Gruplara ait standart sapma değerleri ise bayanlar için 0,80 erkekler için 0,88 'tür. Elde edilen veriler incelendiğinde ($t_{(225)} = -0,84$; $p:0,40 > p: 0,05$) bağlam boyutuna ilişkin öğrenci görüşleri cinsiyete göre farklılık göstermemektedir.

Tablo 14. Programın Ürün Boyutuna İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Cinsiyete Göre Dağılımını Gösteren Mann- Whitney U Testi Sonuçları

Gruplar	N	M	X	U	p
Bayan	18	13,83	249,00		
Erkek	8	12,75	102,00	66,00	0,74

Tablo 14 incelediğinde programın Ürün boyutunu değerlendirmeye 18 bayan, 8 erkek olmak üzere toplamda 26 öğretmenin katıldığı görülmektedir. Bayan ve erkek öğretmenlerin programın süreç boyutuna ilişkin görüşlerinin dağılımında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmüştür ($U =66,00$; $p=0,74$; $p>0,05$).

5. TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu araştırma "Onuncu sınıfta uygulanmakta olan İngilizce öğretim programı hakkındaki öğretmen ve öğrenci görüşleri nelerdir?" sorusuna yanıt aramak amacıyla yürütülmüştür. Program değerlendirme, bir programın amaçlarının, tasarımının, sürecin ve çıktılarının değeri hakkındaki betimsel ve yargılayıcı bilginin sistemli bir şekilde toplanması, çözümlenmesi ve rapor edilmesidir (Çeliker, 2015). Bu amaca ulaşmak için öğretmen ve öğrenci görüşlerine başvurulmuştur. Öğrencilerin kendi öğretim yöntemlerini, eleştirici düşünce becerilerini geliştirdikleri ve kendi öğrencilerinin ihtiyaçlarını da dikkate aldıkları gözlemlenmiştir (Kanatlar, 1996). Çalışmada veri toplama aracı olarak kullanılan anketlerdeki maddelere öğrencilerin kısmen katılıyorum, öğretmenlerin ise kısmen katılıyorum ve katılmıyorum seçeneklerini ağırlıklı olarak tercih ettikleri tespit edilmiştir. Bu cevapların birbiriyle örtüşür nitelikte olduğu saptanmıştır. Bu durum programı uygulayan ve bu program kendisine uygulanan bireylerin programdan tam olarak memnun olmadıklarını göstermektedir.

Programın bağlam boyutuna ilişkin olarak "Onuncu sınıfta uygulanmakta olan İngilizce öğretim programının bağlam boyutu hakkındaki öğretmen ve öğrenci görüşleri nelerdir?" sorusuna cevap aranmıştır. Bu soruya ait maddelere verilen cevaplar analiz edildiğinde öğrencilerin daha çok kısmen katılıyorum cevabını verdikleri tespit edilmiştir. Öğretmenlerin maddelere verdiği cevapların ise kısmen katılıyorum veya katılmıyorum

olduğu belirlenmiştir. Bağlam; CIPP modelinin ilk aşamasıdır. Hedefleri, karşılanacak ihtiyaçları ve çözülecek problemi gözden geçiren bağlam değerlendirme aşamasında programın gerçekleştiği ortam incelenmektedir (Ünal, 2013). Programın bağlam (çevre

veya ortamının) boyutuna ait öğrenci ve öğretmenlerden elde edilen veriler değerlendirildiğinde programın yetersiz olduğu saptanmıştır. Ayrıca bu görüşün gerek öğretmen gerekse öğrencilerin cinsiyetine göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

Programın girdi boyutuna yönelik olarak ise “Onuncu sınıfta uygulanmakta olan İngilizce öğretim programının girdi boyutu hakkındaki öğretmen ve öğrenci görüşleri nelerdir?” sorusuna cevap aramak amaçlanmıştır. Bu boyuta ait maddelere verilen cevaplar değerlendirildiğinde öğrencilerin kısmen katılıyorum, öğretmenlerin ise kısmen katılıyorum veya katılmıyorum seçeneklerini ağırlıklı olarak tercih ettikleri tespit edilmiştir. Girdi değerlendirme, yapılaştırma ile ilgili kararlara hizmet etmenin yanı sıra programın amaçlarına ulaşılabilmesi için gerekli olan kaynaklar ile bu kaynakların nasıl kullanılacağı hakkında bilgi sağlar. Uzmanlar eğitim ortamının kapasitesini belirleyip program hedeflerine ulaşmak için ve uygun stratejiyi belirler (Özaydın vd., 2012). Bu veriler ışığında programın girdi boyutunun öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre yetersiz olduğu saptanmıştır. Bu görüş öğrenci cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Cinsiyete göre değerlendirildiğinde öğretmenler yalnızca bu bölümde farklı düşünmektedir. Bayan öğretmenler kısmen katılıyorum görüşünü, erkek öğretmenler ise katılıyorum görüşünü daha fazla tercih etmişlerdir. Erkek öğretmen görüşlerinin daha olumlu olduğu saptanmıştır. Bu sonuç erkek öğretmenlerin çalıştıkları okulların öğrenci profillerinden kaynaklanıyor olabilir. Literatürdeki okul türleri ve öğrencileri arasındaki farklılaşmaların ortaya konulmaya çalışıldığı çalışmalar da bu görüşü desteklemektedir (Aksit, Şen ve Coşkun, 2000; Şeker, Çınar, Özkaya, 2004).

Programın süreç boyutuna yönelik olarak “Onuncu sınıfta uygulanmakta olan İngilizce öğretim programının süreç boyutu hakkındaki öğretmen ve öğrenci görüşleri nelerdir?” sorusuna cevap aramak amaçlanmıştır. Süreçle ilgili bileşenler programın sürecini ve potansiyel prosedür engellerini gözlemler ve programdaki gerekli değişiklikler için yapılması gerekenleri tanımlar (Zhang, Zeller, Griffith, Debbie, Williams, Shie ve Misulis, 2011). Bir başka deyişle, planın ne kadar iyi uygulandığı, başarıyı engelleyen hangi sorunların meydana geldiği ve bununla ilgili hangi düzenlemelere ihtiyaç duyulduğu gibi sorulara alınan cevaplar ile süreç denetlenerek kontrol edilebilir ve düzeltilebilir (Yaşar ve Ersoy, 2012). Öğrencilerden elde edilen veriler analiz edildiğinde kısmen katılıyorum görüşünün baskın olduğu tespit edilmiştir. Öğretmenlerin ise kısmen katılıyorum ve katılmıyorum seçeneklerini sıkça tercih ettikleri belirlenmiştir. Bu basamakta planlanan ve gerçekleştirilen etkinlikler arasındaki uyum, yapılan işlemler, uygulamalar, zaman çizelgeleri vb. değişkenler incelenmektedir (Karataş, 2007). Araştırma sonucunda elde edilen veriler doğrultusunda programın bu boyutunun da öğretmen ve öğrenci görüşleri doğrultusunda yetersiz kaldığı tespit edilmiştir. Elde edilen bu sonuç öğrenci ve öğretmenlerin cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Araştırmanın ürün boyutuyla ilişkili olarak “Onuncu sınıfta uygulanmakta olan İngilizce öğretim programının ürün boyutu hakkındaki öğretmen ve öğrenci görüşleri nelerdir?” sorusuna cevap aramak amaçlanmıştır. Ürün değerlendirme bileşenleri ürünleri ve onların başarıya ulaşma seviyelerini, değerini, önemini, doğruluğunu ölçer, yorumlar ve değerlendirir (Zhang vd., 2011). Modelin son aşamasını oluşturan ürün değerlendirmede ise programın ürünü hakkında veri toplanarak beklenen ürünle ortaya çıkan ürünün karşılaştırılması söz konusudur (Yaşar ve Ersoy, 2012). Anket uygulanan öğrencilerin bu

konu hakkındaki görüşü kısmen katılıyorumdur. Öğretmenlerin görüşünün ise kısmen katılıyorum ve katılmıyorum arasında değişiklik gösterdiği saptanmıştır. Ürün değerlendirme, başarının değerlendirilmesini içermektedir. İstendik ve istenmedik, olumlu ve olumsuz sonuçlar ölçülebilmekte ve genellikle uzun erimli çıktılar değerlendirilmektedir (Yurdakul vd., 2014). Programın ürünü hakkında veri toplanarak, beklenen ürün ile gerçek ürünün karşılaştırılması esasına dayanır. Bu değerlendirme ile uygulanan programın devam edip etmeyeceği veya nasıl değişikliklere uğratılması gerektiği hakkında bilgi verir (Demirel, 2013). Ürün boyutunda yapılan değerlendirmeler incelendiğinde öğrenci ve öğretmenlerin beklentilerinin karşılanmadığı tespit edilmiştir. Bu görüşün öğrenci ve öğretmenlerin cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

Değişim ve gelişmelere uyum sağlayabilmek ve çağı yakalayabilmek adına Milli Eğitim Bakanlığı tarafından öğretim sisteminde yeni bir dönemin kapıları aralanmıştır (Gelen ve Beyazıt, 2007). Son yıllarda bakanlık birimleri tarafından yenilik ve gelişmelere uyum sağlamak amacıyla değişiklikler yapılmaktadır. Eğitim programı, öğrenciye kazandırmayı düşündüğümüz hedefleri, “Ne öğreteceğiz?” sorusuna yanıt veren içeriği, hedeflere ulaştırıcı eğitim durumlarını, eğitim durumları sonunda hedeflere ne derece ulaşıldığını anlamaya yönelik değerlendirme boyutlarına yer veren, sürekli değişmeye açık ana plandır (Usta, 2015). Değişim ve gelişim zaten programın doğasında var olan kavramlardandır. Program geliştirme, bir programın daha etkili bir duruma getirilmesi için yapılan tüm çalışmalardır. Program geliştirme çalışmalarının yürütülebilmesi için mevcut programların ele alınıp incelenmesi, varsa eksikliklerin ve eskiyen yönlerin tespit edilip geliştirilmesi lazımdır (Kocaoğlu, 2014). Değerlendirmeye yüklenen anlama bağlı olarak değerlendirmede tercih edilen yöntemler de değişiklik göstermektedir (Çavuşoğlu, 2014). Milli Eğitim Bakanlığı yapmış olduğu çalışmalar sonucu Ortaöğretim İngilizce Öğretim Programını 26/11/2014 tarih ve 103 sayılı kararıyla kademeli olarak değiştirme kararı almıştır (MEB, 2014). Her yeni program daha önceki programın eksik yönlerinin azaltılmasına ya da programın geliştirilmesine yönelik hazırlık yapılmasını gerektirir (Altımdört, 2009). Yapılan araştırmanın bu aşamaya katkı sağlaması beklenmektedir. Program yaklaşımları dil öğretimini ve dil programını geliştirmeyi birbiriyle iç içe geçmiş öğelerin sürekli hareket halinde olduğu bir süreç olarak tanımlamaktadırlar (Muşlu, 2007). Araştırmada bu sürece katkı sağlamak amacıyla programın birçok boyutunu içeren ve Stufflebeam tarafından geliştirilen CIPP modeli kullanılmıştır. Bu modelin altında yatan en önemli tema; değerlendirmenin en önemli amacının ortaya koymak değil geliştirmek olduğudur (Arseven, 2009). Araştırmamızın sonucunda elde edilen bulgular bu kararlar örtüşmektedir. Yeni öğretim programı 2015-2016 eğitim öğretim yılında 9. sınıflarda, 2016-2017 eğitim öğretim yılında 10. sınıflarda uygulanmaya başlayacaktır. CIPP modeli planlama ve uygulamaya çabalarına öncelik vererek tasarımların gelişmesine önem verir (Tiantong ve Tongchin, 2013). Çalışmamızın sonucunda elde edilen bulguların yeni programın karar vericilerine fikir verebilecek nitelikte olduğu düşünülmektedir ve bu sürece katkı sağlayacağı umulmaktadır.

ÖNERİLER

Bu araştırma sadece 10. sınıf İngilizce Öğretim Programıyla sınırlıdır. Diğer sınıflar için de buna benzer araştırmalar yapılabilir. Araştırmanın Girdi boyutuna ilişkin elde edilen veriler incelendiğinde öğretmen görüşlerinin cinsiyete göre anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Bu farkın nedenini araştırmak için görüşme yöntemine başvurulabilir. Erkek ve bayan öğretmenlere ayrı olarak odak grup görüşme yöntemiyle yarı yapılandırılmış sorular sorulabilir. Elde edilen veriler ışığında bu farklılığın sebebi araştırılabilir. Stufflebeam'in programın dört boyutunu da ele alan modeliyle tüm

boyutları incelemek çok zaman ve emek gerektirmektedir. Her boyut ayrı ayrı çalışılabilir. Hem zaman hem emek açısından daha faydalı olacağı düşünülmektedir. Ayrıca elde

edilen veriler daha detaylı olacağından derinlemesine bilgiler edinilebilir. Her boyuttan elde edilen veriler görüşme tekniği kullanılarak desteklenebilir.

KAYNAKLAR

- Akdemir, E. (2012). Aday öğretmenlere yönelik hizmet içi eğitim programının değerlendirilmesi. *Gazi Üniversitesi Kuram ve Uygulama Dergisi*. 2(2), 25-41.
- Akşit, B., Şen, M. ve Coşkun, M. K. (2000). *Modernleşme ve eğitim: Ankara'daki ortaöğretim okullarındaki öğrenci profilleri*. İstanbul: Bağlam.
- Altınışdört, G. (2009). Özel amaçlı yabancı dil öğretim programı'nın değerlendirilmesi üzerine bir çalışma (Kara Harp Okulu örneği). Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi.
- Arseven, İ. (2009). *Bağlam ve süreç boyutlarında bir hizmet içi eğitim programının değerlendirilmesi*. Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi.
- Çavuşoğlu, C. (2014). *İlköğretim matematik öğretmenliği programının değerlendirilmesi: Bir durum çalışması*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi.
- Çeliker, G. (2015). *Eğitim bilimleri ve öğretmen yetiştirme alan uzmanlarının eğitimde program değerlendirme öz-yeterlik düzeylerinin incelenmesi*. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi. Eskişehir Osman Gazi Üniversitesi.
- Demirel, Ö. (2013). *Eğitimde Program Geliştirme*, Ankara: Pegem.
- Demirel, Ö. (2014). *Yabancı Dil Öğretimi*. Ankara: PegemA.
- Erköse, E. (2007). *Yenilenen 6. sınıf sosyal bilgiler dersi öğretim programının sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşlerine göre değerlendirilmesi (sakarya ili örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi.
- Eroğlu, U. (2006). İşletmelerde eğitim faaliyetlerinin etkinliğinin ölçümüne ilişkin bir model önerisi. *Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi Yönetim Bilimleri Dergisi*. 4(2), 111-132.
- Gelen, İ. ve Beyazıt, N. (2007). Eski ve Yeni İlköğretim Programları İle İlgili Çeşitli Görüşlerin Karşılaştırılması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 51, 457-476.
- Kanatlar, A. Z. (1996). *Bilkent Üniversitesi, yabancı dil olarak İngilizce öğretimi, yüksek lisans programının bir değerlendirmesi*. Yüksek Lisans Tezi: Bilkent Üniversitesi.
- Karakaş, H. (2007). *Yıldız teknik üniversitesi modern diller bölümü İngilizce II dersi öğretim programının öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre bağlam, girdi, süreç ve ürün (cipp) modeli ile değerlendirilmesi*. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi. Yıldız Teknik Üniversitesi.
- Karasar, N. (2014). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. İstanbul: Nobel.

- Kocaoğlu, H. (2014). *Kur'an kursları öğretim programının eğitimde program geliştirme ilkelerine uygunluğunun değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Kayseri Üniversitesi. MEB, (2014). 26.11.2014 tarih ve 103 sayılı *Ortaöğretim İngilizce Dersi (9, 10, 11, 12. sınıflar) Öğretim Programı*.
- Muşlu, M. (2007). *Formative evaluation of a process-genre writing curriculum at Anadolu University School of Foreign Languages*. Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi.
- Özaydın, B., Günbatır, M. S., Önal N. ve Çakır, H. (2012). Öğretmen Yetiştirme Programlarının Sistemik ve Sistematik Değerlendirilmesi. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 2(1), 54-71.
- Özdemir, S. M. (2009). Eğitimde program değerlendirme ve türkiye'de eğitim programlarını değerlendirme çalışmalarının incelenmesi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*.9(2), 26-149.
- Parmaksız, R. Ş. (2010). *Türkiye'de ve Bazı Avrupa Birliği Ülkelerinde Öğretmenlere Yönelik Hizmetiçi Eğitim Programları ve Uygulamaları*. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi.
- Selvi, H. (2009). *Stufflebeam'in program değerlendirme modeli ile Milli Eğitim Bakanlığı sürücü kurslarında kullanılan sürücü eğitim programının değerlendirilmesi*. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi.
- Stufflebeam, D. L. ve Madaus, G. F. (200). Program Evaluation: A Historical Overview. *Springer*, 49, 3-18.
- Şeker, R., Çınar, D. ve Özkaya, A. (2004). *Çevresel faktörlerin üniversite öğrencilerinin başarı düzeyine etkileri*. XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, 6-9 Temmuz 2004 İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Malatya.
- Tiantong, M. ve Tongchin, F. (2013). A Multiple Intelligences Supported Web-based Collaborative Learning Model Using Stufflebeam's CIPP Evaluation Model. *International Journal of Humanities and Social Science*. 3(7), 157-165.
- Usta, İ. (2015). *Açıköğretim Fakültesi Sosyal Bilimler Önlisans Programının değerlendirilmesi ve geliştirilmesine yönelik öneriler*. Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi.
- Ünal, M. (2013). *Avrupa Birliği Erasmus Öğrenci Öğrenim Hareketliliği Programının Cipp (Bağlam, Girdi, Süreç, Ürün) Modeline Göre Değerlendirilmesi*. Yayımlanmış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi.
- Yaşar, Ş. ve Ersoy, B. G. (2012). Türkçe Öğretim Programının Stufflebeam'in Bağlam, Girdi, Süreç ve Ürün Değerlendirme Modeli Kullanılarak Uzman Görüşleri Doğrultusunda Değerlendirilmesi. *PEGEM 11. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumunu Bildiri Özeti*.
- Yurdakul, B., Uslu, Ö., Çakar, E. ve Yıldız, D. G. (2014). Web Tabanlı İçerik Geliştirme Mesleki Gelişim Programının Değerlendirilmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 14(4), 1409-1437.

Yüksel, İ. (2010). *Türkiye için program değerlendirme standartları oluşturma çalışması*. Yayımlanmış Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi.

Zhang, G., Zeller, N., Griffith, R., Debbie, M., Williams, J., Shie, E. ve Misulis, K. (2011). Using the Context, Input, Process, and Product Evaluation Model (CIPP) as a Comprehensive Framework to Guide the Planning, Implementation, and Assessment of Service-learning Programs. *Journal of Higher Education Outreach and Engagement*, 15(4), 57-84.